

MUNI
MED

Nezletilí pacienti a osoby omezené ve svéprávnosti

Autonomie pacienta

plně svéprávný pacient

pacient omezený ve svéprávnosti

nezletilý pacient

pacient jednající v duševní poruše

Plná svéprávnost

Zletilostí

Uzavřením manželství před nabytím zletilosti

přiznáním svéprávnosti

- *věk 16 let*
- *schopnost se živit a obstarat si své záležitosti*
- *souhlas zákonného zástupce / souhlas nezletilého*

Nezletilí

Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.

Východiska – Úmluva o právech dítěte

Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.

Každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči.

---

dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže příslušné úřady na základě soudního rozhodnutí a v souladu s platným právem a v příslušném řízení určí, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte

Úmluva o právech dítěte

- právo dítěte na dosažení nejvýše dosažitelné úrovně zdravotního stavu a na využívání léčebných a rehabilitačních zařízení. Žádné dítě nesmí být zbaveno svého práva na přístup k takovým zdravotnickým službám.

Subjektivita nenarozených dětí

- Na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům.
- Má se za to, že se dítě narodilo živé.
- Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně, jako by nikdy nebylo.

Zákonní zástupci nezletilého

Rodičovství

Osvojení

Poručenství

Opatrovnictví

Pěstounství

Rodičovství

Matkou dítěte je žena, která je porodila.

Otcem je:

- manžel matky
- u neprovdané souhlasné prohlášení
- Určí soud

Popřít otcovství lze do šesti let věku (subjektivní lhůta 6 měsíců)

Osvojení

- Předpokladem osvojení je takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy takového vztahu.
- Rozhoduje soud
- Mohou se stát manželé, výjimečně jen jeden z nich
- Věkový rozdíl min 16 let
- nemůže být rozhodnuto bez souhlasu dítěte, rodičů dítěte

Poručenství

Není-li rodič ani osvojitel přidělí soud dítěti poručníka

Nenajde-li se vhodná fyzická osoba, může jím být orgán sociálněprávní ochrany

Opatrovnictví dítěte

Není vztah rodič-dítě

Osoba, kterou určí soud v případě potřeby hájit zájmy dítěte ve střetu se zákonným zástupcem

Například správa jmění dítěte

Pěstounství

Dítě má rodiče, kteří nejsou schopni se starat

Soud ustanoví pěstouna

Rodiče mají pořád vyživovací povinnost a „práva“ k dítěti

Souhlas zákonného zástupce

- Se souhlasem ZZ, informace nezbytné k informovanému souhlasu se podají oběma
- Pokud je nezletilý způsobilý dát souhlas sám podá se zák. zástupci pouze informace o poskytnutých zdrav. službách nebo zdravotním stavu nezletilého pacienta
- U neodkladné a akutní péče, kdy není možné dost rychle získat souhlas ZZ rozhoduje zdravotnický pracovník (Pozor, zaznamenat do zdrav. Dokumentace!)

Právo na nepřetržitou přítomnost Zákonného zástupce

Při poskytování všech zdravotních služeb

- v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb; to neplatí, jde-li o osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence;

Hospitalizace

- umožnit pobyt zákonného zástupce nebo opatrovníka, nebo osoby jimi pověřené společně s hospitalizovaným nezletilým pacientem nebo pacientem s omezenou svéprávností,
- pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení nebo nebude narušeno poskytování zdravotních služeb anebo takový pobyt není na základě jiného právního předpisu vyloučen,

Zásah do integrity dítěte, nesvéprávného

§ 93 OZ Zákonný zástupce může udělit souhlas k zásahu do integrity zastoupeného,

- Podá se vysvětlení i tomu, kdo má být zákroku podroben
- způsobem přiměřeným schopnosti dotčeného vysvětlení pochopit.

Nezletilý, může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k zákroku na svém těle také sám,

- je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku
- Jedná-li se o zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky.
- Analogicky u nesvéprávného

Omezení svéprávnosti

- jen v zájmu člověka, jehož se to týká
- v úvahu vzaty rozsah i stupeň neschopnosti postarat se o vlastní záležitosti
- nepostačí méně omezující opatření (např. nápomoc při rozhodování, zastoupení členem domácnosti)
- jen soud
- zjistí názor člověka, o jehož svéprávnosti rozhoduje
- v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat
- vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil
- stanovení opatrovníka

Rozsah omezení svéprávnosti

Stanoví soud

- v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat,
- vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil.
- Změní-li se okolnosti, soud své rozhodnutí bezodkladně změní nebo zruší, a to i bez návrhu

Opatrovník

V rozhodnutí o omezení svéprávnosti jmenuje soud člověku opatrovníka.

Při výběru opatrovníka přihlédne soud k přáním opatrovance, k jeho potřebě i k podnětům osob opatrovanci blízkých, sledují-li jeho prospěch,

Rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezabavuje člověka práva samostatně právně jednat v běžných záležitostech každodenního života.

Informovaný souhlas

- Zástupný souhlas** – pacient sám nemůže a nejde o situaci, kdy se souhlas nevyžaduje
- Děti** – podle své rozumové a volní vyspělosti; velmi individuální; jinak zákonný zástupce
- Nezletilému může být péče poskytnuta jen se souhlasem zákonného zástupce
- zjišťuje se názor nezletilého
- souhlas jednoho/obou zákonných zástupců
- Pokud je rozpor mezi názorem nezletilého a zástupce podává se (jinak návrh soudu na ust. opatrovníka).
- Osoby omezené ve svéprávnosti** – záleží v čem byli omezeni (např. pouze finance) X opatrovník

Týrání dětí/svěřené osoby

Nezletilého pacienta nebo pacienta s omezenou svéprávností lze bez souhlasu zákonného zástupce nebo opatrovníka hospitalizovat též v případě, jde-li o podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.

Právo odmítnout nahlížení do zdravotnické dokumentace

Kdo se dozví o týrání a takový trestný čin **neoznámí** bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta;

Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá týrání a takový trestný čin neoznámí bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

Klinický výzkum

Výzkum musí být terapeutický

- dle současných poznatků lékařské vědy je určeným účelem zkoušeného zdravotnického prostředku prevence proti závažnému onemocnění, stanovení diagnózy nebo zlepšení vážného zdravotního stavu subjektů hodnocení a klinická zkouška by u subjektu hodnocení staršího 18 let věku nepřinesla uspokojivé výsledky
- účast v klinickém hodnocení bude mít pro tyto osoby přímý léčebný nebo zdravotně preventivní přínos, který převáží nad souvisejícími riziky a zátěží, nebo pro ně zařazení do klinického hodnocení bude jedinou možností stabilizace, popřípadě zlepšení nepříznivého zdravotního stavu

U osob s omezenou svéprávností doplněno o možnost provedení klinické zkoušky, je-li tato vázána na stav zapříčiňující omezení svéprávnosti a zároveň představuje pro daný subjekt jen nepatrné riziko

Specifika informovaného souhlasu

- **9 – 11 let:** co nejstručněji - max. 2 strany, velké písmo, obrázky
- **12 – 14 let:** max. 4 strany, jednoduché formulace
- **15 – 17 let:** již možno v rozsahu Informací pro dospělé
- Po dovršení 18 let opětovný podpis souhlasu pacientem

Specifika porodu a poporodní péče

Přítomnost rodiče a rodičů

- Právno na nepřetržitou přítomnost zákonného

- zástupce/opatrovníka dle §28 ZZS

- Pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta, povinni prokázat svou totožnost občanským průkazem, jestliže o to poskytovatel nebo zdravotnický pracovník, jehož prostřednictvím poskytovatel poskytuje pacientovi zdravotní služby, požádá.

- Zpoplatnění otce u porodu

- Pouhá přítomnost ne

Etický kodex MZČR – práva hospitalizovaných dětí

Děti mají být do nemocnice přijímány jen tehdy, pokud péče, kterou vyžadují nemůže být stejně dobře poskytnuta v domácím ošetřování nebo při ambulantním docházení.

Děti v nemocnici mají právo na neustálý kontakt se svými rodiči a sourozenci. Tam, kde je to možné, by se mělo rodičům dostat pomoci a povzbuzení k tomu, aby s dítětem v nemocnici zůstali. Aby se na péči o své dítě mohli podílet, měli by rodiče být plně informováni o chodu oddělení a povzbuzováni k aktivní účasti na něm.

Děti a/nebo jejich rodiče mají právo na informace v takové podobě, jaká odpovídá jejich věku a chápání. Mají mít zároveň možnost otevřeně hovořit o svých potřebách s personálem.

Děti a/nebo jejich rodiče mají mít právo poučeně se podílet na veškerém rozhodování ohledně zdravotní péče, která je jim poskytována. Každé dítě má být chráněno před všemi zákroky, které pro jeho léčbu nejsou nezbytné, a před zbytečnými úkony, podniknutými pro zmírnění jeho fyzického nebo emocionálního rozrušení.

S dětmi se má zacházet s taktem a pochopením a neustále musí být respektováno jejich soukromí.

Dětem se má dostávat péče náležitě školeným personálem, který si je plně vědom fyzických i emocionálních potřeb dětí každé věkové skupiny.

Děti mají mít možnost nosit své vlastní oblečení a mít s sebou v nemocnici své věci.

O děti má být pečováno společně s jinými dětmi téže věkové skupiny.

Děti mají být v prostředí, které je zařízeno a vybaveno tak, aby odpovídalo jejich vývojovým potřebám a požadavkům a aby zároveň vyhovovalo bezpečnostním pravidlům a zásadám péče o děti.

Děti mají mít plnou příležitost ke hře, odpočinku a vzdělání, přizpůsobené jejich věku a zdravotnímu stavu.

MUNI
MED

OPAKOVÁNÍ

Otázka

Jak budete postupovat v případě pochybností o tom, zda se jedná o zákonného zástupce dítěte?

(např. přišel druhý z rodičů, než který s pacientem dorazí obvykle)

Otázky

Lze považovat sdělení zákonného zástupce (byť i písemné), že dopředu souhlasí s každým zákrokem podle uvážení lékaře, nelze považovat za platný souhlas?

Otázky

Může učitel udělit souhlas za žáka k vyšetření při hromadné preventivní školní prohlídce v ordinaci?

Otázky z férové nemocnice

Mám nárok na výpis z dokumentace dospělé dcery?

Dobrý den, dceři bylo 18 let v červnu 2018. Mám nárok, jako rodič, na výpis z dokumentace, do doby před její plnoletostí? tzn. do června? Nebo musím mít její souhlas? Lékař mi výpis z dokumentace odmítl s tím, že dceři již bylo 18, a že musím mít její souhlas. Chtěla jsem výpis do 18 let.

Veronika

Otázky z emimono.cz

souhlas s předepsáním antikoncepce

Dobrý den,

nevíte zde někdo, zda je potřeba souhlas rodičů, pokud chce dívka od 15ti let předepsat hormonální antikoncepci?

Otázky z emimono.cz

Souhlas s operaci

Dobrý večer, neteř ma jít na vytrhnutí mandlí, má ji v peci její matka, která se už několik měsíců neozvala. Staci k zákroku souhlas otce?

Otázky z emimono.cz

Je nový manžel zákonným zástupcem?

Přítel šel se synem na vyšetření, syn je v péči matky, která se znovu rozvádí. Zdravotní sestra mu však sdělila, že do formuláře o tom, že souhlasí s vyšetření, musí být podpis jeho, matky a také skorobývalého druhého manžela, jak sama řekla, prý proto, že malý chodil k lékaři s ním.

Je druhý muž zákonným zástupcem dítěte z prvního manželství?

Nikdy k žádnému osvojení nedošlo.

Otázky z emimono.cz

Darování orgánů po smrti

Ahoj holky,chtela jsem se zeptat,zda mi nektera nemuzete poradit.
V pripade,ze bych nahle zemrela bych chtela darovat organy.A moje otazka zni,musim nekde neco dopredu podepisovat,nebo komu mam dat info?Staci,kdyz rekne manzel,ze jsem si to tak prala?
Trosku smutne tema,ale zajimame to,jak to funguje.Dekuju

M U N I

M E D